

Privat contra offentlig Begravelsesplads.

Da Forholdene paa Landets Kirkegaarde henimod Aar 1800 var saare uheldige saavel i æstetisk som i teknisk og hygiejnisk Henseende, var det ikke underligt, om mange følte en Afsky ved Kirkegaardene og helst ikke ønskede sig begravet paa et saadant Sted, hvor der hverken var kønt, eller hvor man ikke havde Sikkerhed for, at det, der blev jordfæstet, fik Lov at formulde i Fred. Der herskede da ogsaa især i den daværende dannede Klasse en stærk og saare forstaaelig Trang til at undgaa Begravelser paa Datidens uheldige Kirkegaarde, og der praktiseredes med Regeringens Tilladelse i Tiden fra c. 1790 og et langt Stykke ind i 18-Tallet en formelig Flugt bort fra Kirkegaardene. Dette skete ved Indrettelse af private Begravelsespladser udenfor Kirkegaardene, særligt i Landstedshaver og Herregaardsparker. Flere af Hovedstadsomegnens Landstedshaver rummer saadanne, og af større Herregaardsparker paa Sjælland og de øvrige Øer er der adskillige med Familiebegravelser, ligeledes ligger f. Eks. N. F. S. Grundtvig begravet i den private Begravelsesplads paa Køge Aas (under Gl. Køgegaard). Denne Tendens holdt sig lige saa længe, som Kirkegaardene ikke var tilfredsstillende indrettet, og først da Autoriteterne kunde skønne, at Kirkegaardene nu ogsaa maatte kunne tilfredsstille den æstetisk indstillede Befolkningsklasse, og da de tekniske og praktiske Krav i sine Hovedtræk var sket Fyldst gennem de forskellige Paabud og Forordninger, bestemtes det (1885), at der fremtidigt kun undtagelsesvis vilde blive givet Tilladelse til Indrettelse af private Begravelsespladser. Det normale maatte nu være, at alle kom til at hvile paa Byernes og Samfundenes fælles Kirkegaarde, og at f. Eks. ikke større Pengemidler hos visse Folk skulde have til Resultat, at Kirkegaardene fortrinsvis kom til at rumme Besiddelsesløse – for ikke at sige Fattige.

I Perioden siden 1885 og til vore Dage er i Hovedsagen denne Linje bleven fulgt; vore Kirkegaarde, særligt i Hovedstaden og de større Byer, har da ogsaa gennemgaaet en sund og god Udvikling, hvorved de er bleven meget forskønnet og nu mange Steder maa siges at være et næsten fuldgyldigt Udtryk for Tidens Smagsopfattelse. Der har derfor ikke været nogen stærk Trang til Indrettelse af private Begravelsespladser, og i Hovedsagen maa det siges, at der ej heller har været nogen paatrængende Aarsag dertil. Og naar dertil kommer den nyeste Tids stærkt demokratiske Indstilling og Udjævning af social saavel som økonomisk Forskel hos Borgerne, maa det siges, at der ikke er nogen tvingende Grund for, at der skulde indrettes private Begravelsespladser, – ja, at en saadan Indrettelse ovenikøbet vil være stik imod saavel selve Tidens Indstilling som alle Tidens Bestræbelser paa Kirkegaardsomraadet.

Ikke desto mindre har netop de allersidste Aar vist en vis Tendens til, at de private Begravelsespladser skulde opleve en Renæssance, hvad der meget stærkt maa beklages. De Tilfælde, hvortil der sigtes, gælder saavel egentlige Jordfæstelser som Nedsættelse af Urner paa privat Grund. Der kan saaledes nævnes, at en tidligere Ministers Hustru efter endt Kremation er nedsat ved en Havetrappe i et københavnsk Boligkvarter, en stor Tænkens Aske er bleven nedsat i en Villahave i Strandvejskvarteret, og flere Bønder har faaet Lov til at indrette private Begravelsespladser i deres Haver. Endelig ønskede man i Helsingør at faa indrettet en Urnehave udenfor Kirkegaarden, hvilket dog ikke blev gennemført. De forskellige Tilfælde med Bønderne minder især meget om dem, der praktiseredes for omkring et Aarhundrede siden; men de har

overhovedet intet af den Baggrund, som de paagældende havde. Og hvad de første to Muligheder angaar, da ligger Sagen naturligvis lidt anderledes, hvor det som der drejer sig om Askeurner, der ikke fylder ret meget op, og hvis Indhold allerede er decomponeret, end hvor det er almindelig Jordfæstelse, der er Tale om. Imidlertid er der saa mange Forhold, der taler imod, at der her og der udenfor de offentlige Steder indrettes Begravelsespladser; selv hvor det drejer sig om Askeurner, maa dette meget stærkt fraraades, og hvor det er muligt, bør det modarbejdes. For det første vil Kirkegaardene proletariseres, dersom det i videre Grad tillades Grundejere at begrave deres Afdøde paa deres private Grund. Fordum var dog Forholdene i de store Haver ret gunstige for Indrettelse af private Begravelsespladser, og der kunde virkelig her indrettes en smuk Begravelsesplads paa Odelsgrund; men hvorledes dette lader sig gøre i en lille Forstadshave ved en høj Kaserne, hvis Besiddelse skifter Gang paa Gang, er ikke let at se. Og at det skulde tillades Ikke-Grundbesiddere (d. v. s. Lejere, f. Eks. Kolonihavefolk) at nedgrave deres Afdøde i Andenmands Jord, paa et Sted, hvormed de intet Indseende havde, er dog en utænkelig Tanke. For det andet maa Ideen almindeligt praktiseret da efterhaanden føre til, at snart sagt Hvermands Have kommer til at rumme sin Begravelsesplads, og bortset fra, om der maaske overhovedet kan blive Plads dertil, ligger der en saa stærk Modsætning mellem de Følelser, som de Dødes Hvilested bør indgyde En og dem, hvorunder Livet kan udfolde sig, at begge Dele vanskeligt kan trives i samme Have, uden at det maa gaa ud over dem begge. Det vil være vanskeligt til enhver Tid og ved enhver Lejlighed at erindre, at paa dette Sted ligger der en kær Slægtning, og at man derfor maa gaa med Alvor forbi Stedet. Galt kan det være, naar hver Have rummer en Grav, – fuldkommen umuligt bliver det, naar der i hver Have hviler flere Afdøde, ja endog efter Ejerskifter flere Slægter.

Der kunde nævnes mange andre Aarsager til, at Tilladelse til Indrettelse af private Begravelsespladser ikke burde gives saa ofte, som Tilfældet er (hvem garanterer f. Eks. ogsaa for, at der er Gravfred i Jorden; et aarligt „Tilsyn“ siger i denne Forbindelse intet), og naar vi har saa velindrettede Begravelsespladser, som vi har, og naar det efter alt at dømme ogsaa vil gaa mere frem med dette, er det ganske urimeligt, at der her og der skal gives Tilladelse til Indrettelse af private Begravelsespladser hvorsomhelst og for hvemsomhelst. Lad gaa, at en enkelt stor Mand, hvem Nationen maaske skylder Æresbevisninger, jordes udenfor Kirkegården paa en særlig dertil indrettet Plads, en Hæders- eller Æreskirkegaard, saaledes som f. Eks. Holger Drachmann (dog ikke efter offentligt, men privat Ønske) har faaet sin pragtfulde private „Kirkegaard“ paa Grenen. Men kun for ganske specielle Undtagelser bør der i saare faa Tilfælde gives Tilladelse til Indrettelse af private Begravelsespladser. Ellers bør det fremtidigt ligesom nu almindeligt være Normen, at alle jordes paa Samfundets Kirkegaarde. Og skulde den virkelige Aarsag til, at man ønskede sig begravet udenfor Kirkegården, være denne, at man ikke ønskede at komme ned i indviet Jord, da var Udvejen herfor snarere Indrettelse af enkelte „borgerlige“ Kirkegaarde, hvis Jord ikke var indviet, end de mange spredte private Kirkegaarde. I alle Tilfælde bør dette karakteristiske Tidens Tegn, der ganske modsat af ældre Tidens Tankegang nu foretrækker Jorden *udenfor* Kirkegården fremfor den *indenfor* Murene, ikke gives saa fri en Bane, at en væsentlig Del af det Basis for en sund Udvikling af vor hjemlige Kirkegaardskultur, som rummes i *alle Begravelser paa den fælles Begravelsesplads*, forrykkes til Skade for en fortsat god Udvikling.